

P. DE ZEEUW J.Gzn

Rouw en vreugde IN HET Oranjestad

1650 – 6 en 14 Nov. – 1950

Het zal deze maand drie honderd jaar geleden zijn, dat er in het Oranjestad twee belangrijke gebeurtenissen voorvielen. Op 6 November 1650 overleed Prins Willem II en op 14 November werd zijn zoontje Prins Willem III geboren. Daarover gaan we nu vertellen.

In het laatst van October 1650 begaf Prins Willem II zich naar Dieren, om door middel van de jacht wat ontspanning te zoeken van de vermoedenissen der laatste maanden.

Na een poos zich met het biljartspel te hebben vermaakt, begaf de Prins zich op jacht. Dat was tamelijk onvoorzichtig, want het spel had hem warm gemaakt en het weer was guur. En nu zat hij in dat koude weer zeven uur achtereen te paard. Geen wonder, dat de Stadhouder kou vatte. Reeds diezelfde avond begaf hij zich met zware lendenpijn te bed. Dokter van Straaten, die er bij werd geroepen, zette een bedenkelijk gezicht. Het beviel hem niet, dat de Prins rustig op bed bleef en in het minst geen eetrek had. Hij vreesde een ernstige ziekte en daarom wist hij de Prins over te halen naar Den Haag te reizen. In zijn jacht werd een bed opgemaakt en zo werd de reis langs IJsel, Rijn en Lek gemaakt naar de Residentie. Daar kwam de Prins in de avond van de 29ste October aan. Die nacht sliep de Prins goed, maar de eetlust bleef weg en daarom besloot Van Straaten tot aderlating. Dit had niet het gewenste gevolg. Het bloed was heet en dik en de koorts bleef niet weg. 's Maandags, de 31ste October, vertoonden zich kleine puisten in het gezicht van de Prins en daaruit maakte de dokter op, dat het kinderpokken waren, die op uitkomen stonden.

De volgende dag durfde de dokter het niet meer alleen aan en haalde hij er de dokters Beek en De Hayes bij. De pokken kwamen goed uit en op Donderdag 3 November mocht de Prins zelfs ver-

Stadhouder Willem II; naar een schilderij van Honthorst. collectie Mauritshuis, Den Haag. Foto Lichtbeeldeninstituut, Amsterdam.

bed worden. Men begon alle moed te krijgen op een goede afloop, doch 's Zondags nam de koorts weer toe. De Prins werd benauwd en men begon voor zijn leven te vrezen. De Prinses werd gewaarschuwd en dominee Stermond kwam ook. De Prins kon bijna niet meer spreken, doch toen de predikant vroeg of hij bereid was om te sterven klonk een duidelijk „ja”.

De dominee deed nu een gebed en vroeg daarna: „Heeft Uwe Hoogheid mij verstaan?” Geen antwoord volgde. Het ging snel achteruit en diezelfde Zondag, 6 November, overleed de Prins, vier en twintig jaar oud.

Op 8 Maart 1651 werd het lichaam in de grafkelder te Delft bijgezet. De verslagenheid in het land was algemeen. Er waren natuurlijk mensen, die blij waren, dat de Prins dood was. Dat waren lieden, die hij op de tenen had getrapt of in hun onvaderlands werk had geremd. Maar Jan de Witt, die heus niet zo'n echte Oranjestad was, getuigde toch: „Had Prins Willem II langer geleefd, hij zou de bekwaamste van zijn geslacht zijn geworden.”

Schilderij van W. Honthorst. — Prins Willem III als baby met zijn moeder Maria Stuart I. (Eigendom van het Gemeentebestuur van Breda)

na zijn overlijden, 14 November 1650, werd in het Paleis op het Noordeinde een Prinsje geboren. Urenlang stonden honderden mensen in spanning te wachten op berichten. 't Was een gure Novemberavond en er viel een kille motregen. Maar dat deerde de wachtenden niet. Ze konden onmogelijk rustig thuis zitten vóór ze het wisten.

En eindelijk, eindelijk verspreidde zich het bericht: „Er is een Prinsje geboren!”

De mensen konden het eerst niet geloven. Maar weldra werd het bericht bevestigd, 't was werkelijk zo, er was een Prinsje geboren: Willem Hendrik zou hij heten.

't Was een zwak kindje, maar tóch was ons Oranjelievend volk er dankbaar voor. Als er maar weer een Oranje was, behoefde men de tirannie der regenten niet te vrezen. En dit Prinsje bleef gespaard en door Gods gunst werd hij in 1672 de redder van ons vaderland.

Hij werd de grote Koning-Stadhouder en met Willem I en Koningin Wilhelmina behoort hij tot de grootste figuren, die ons Oranjestad heeft voortgebracht.

En daarbij bleef het niet. Ook Engeland zou van deze Oranje profiteren. Voor de Protestantse godsdienst en de vrijheid van Engeland hield deze Prins op 28 Deceber 1688 zijn intocht in Londen.

Alle Oranjevrienden zaten in angst, dat het nu met het Oranjestad gedaan zou zijn. Maar zover kwam het gelukkig niet. Toen de Prins stierf had hij geen zoon of dochter, maar acht dagen

P. A. de Hoon

Brammetjes autotocht

II.

Achter de auto staat een grote jongen. Die wenkt hem met een knipooje om naderbij te komen. Hij weet zeker een nieuwe grap. Hij wijst naar de sleutel, die de chauffeur in de achterdeur heeft laten zitten. O ja, Brammetje begrijpt het al: die sleutel gaan ze er samen uithalen; dan moet de man straks hier terugkomen, omdat hij zijn wagen niet open kan krijgen. Maar de kleine bengel is toch nog een beetje bang: voetje voor voetje komt hij langs een omweg op de grote jongen af. Die buigt zich naar hem toe om hem wat in te fluisteren, maar plotseling pakt hij de verschrikte Brammetje beet: „Ziezo, kleine plaaggeest, nou ben

ij aan de beurt, en eer Brammetje het begrijpt, heeft de jongen hem vierkant opgepakt, in de auto geduwd en de deur achter hem op slot ge-

draaid. De sleutel brengt hij lachend aan de chauffeur: „Kijk m'nheer, die had u in de deur laten zitten, u zou hem kunnen verliezen.”

„Ah, dank je wel, dat zou lastig zijn als 'k die kwijt was, dank je wel hoor. Heb je de deur goed dicht gedaan?”

„In orde,” zegt de jongen, „rijden maar!”

En de chauffeur geeft gas, de auto bromt en schiet over de weg. De jongen staat hem lachend na te kijken, dan draait hij zich om en wandelt kalm weg. Bij de volgende bussen zal hij hem er wel uitlaten, denkt de jongen, dan moet hij immers de deur open doen om de brieven op te bergen. Maar dat is een vergissing: de chauffeur heeft juist de laatste bus gelicht en rijdt regelrecht naar de stad.

Hij merkt niets van zijn gevangene: hij hoort niet hoe de arme Brammetje schreeuwt als een mager varken en met zijn vuisten tegen de deur bonst om er uit te komen. Hij rijdt hoe langer hoe harder, want hij is wat laat, heeft hij te lang naar het zwemmen zitten kijken.